

temu prizoru so: „Vodnik, Zois, Majda“. Na Koprivniku (Gorenskem) je dalj časa Vodnik bil dušni pastir; tu se mu je prigodila ona mična dogodba, ki jo je Babnik v „Spomeniku Vodnikovem“ popisal, ki ga je leta 1859. izdal dr. E. Costa, in katero si je gospá Pesjakova izbrala za predmet dramatičnega prizora, ki bode gotovo ogrel srca naša oni večer.

— (Občni zbor katoliškega društva) včeraj zvečer je bil obiskan od blizo 500 udov.

— (Lumpaci Vagabund) je v nedeljo čez in čez napolnil gledališče; predstava pa je bila tudi tako dobra, da smeja ni bilo ne konca ne kraja. Gosp. Noli je s svojimi kupleti žel ogromno pohvalo.

— (Šestnajsta predstava dram. društva) v deželnem gledališču bode v saboto 27. januarija. Predstavljal se bode nova veseloigra „Karolčekova prva ljubezen“ v 1 dejanji in nova mična opereta „Pot po nevesto“ v 1 dejanji. Muzika operete, ki šteje 9 velicij števil, je od znanega skladatelja A. E. Titelna; tudi dejanje operete je pikantno (igra na Francoskem leta 1720) in ima mnogo komičnih situacij in lepe kostume. Zagotavlja se nam, da ta opereta spada med najboljša dela, kar jih je dramatično društvo na tem polji predstavilo.

— (Naznanilo.) Naznanja se vsem čč. gg. naročnikom lista „Južni Sokol“, da 1. sušca t. l. bode „Južni Sokol“ zopet začel izhajati; toraj prosimo, da bi se do tje vsa pisma in dopisi blagovoljno pošiljali vredništvu „Novic“.

Vredništvo in administracija
„Južnega Sokola“.

— (Vabilo.) Namesto učitel. društva za Kranjsko je z novim letom 1872. oživel novo slovensko učiteljsko društvo s sedežem v Ljubljani in z namero: druževati vse slovenske ljudske učitelje na Kranjskem, Koroškem, Štajarskem in Primorskem, da duševno in materialno napredujejo in da se slovenske ljudske šole v teh pokrajinah vsestransko boljšajo. — Odbor sprejema nove ude, kateri plačujejo vpisnine po 1 gold. in potem vsako leto 1 gold. doneska.

— (Poberki iz časnikov.) Kmalu potem, ko je g. Pirker kot avant-garda za puhlo brambo tistih stotin ljubljanskih otrok, ki ne hodijo v šolo, nastopil z vma-zano besedo tla „Tagblattova“, je pridirjala prav kot „Lüzov's wilde verwegene Jagd“ cela tropa njegovih pajdašev in s samimi psovkami na naš deželni šolski svet skušala odbiti resnice, ki jej je povedala „Laib. Zeitg.“ Zarad pomanjkanja prostora za prihodnji list si pridržaje nadrobni pretres treh „Tagbl.“ člankov, naj povemo danes našim bralcem le to, kaj „liberalna stranka“ — kakor se „Tagblattovci“ sami imenujejo — namerava s tem, da je začela najpred tolovajsko napadati c. kr. deželnega predsednika pl. Wurzbacha, češ, da ni nič vreden predsednik šolskega sveta, — potem nadzornika srednjih šol g. Šolarja, — za njim nadzornika ljudskih šol dr. Jarca in poslednjič ves deželni šolski svet in se ve da še posebno dr. Bleiweisa in dr. Costo s temi besedami: „liberalna naša stranka je enoglasna v želji, da se vodstvo šolstva drugim možem izroči kakor so ti“. Ta izjava je adresirana na sedanje Auerspergovo ministerstvo; od njega, ker se boje, da ne bode dolgo čez zimo na krmilu, zahtevajo, naj bi pognalo vse te „narodne in klerikalne fanatike“ in na njihovo mesto posadilo „ustavoverce“, ki so unidan v stekleni krčmi tako „lepo“ glorio peli edinozveličalni decemberski ustavi in svojim bratom Prusom. Zdaj, zdaj! si mislijo, dokler nam pšenica cvetè; pozneje bo prekasno! Že „Brencelj“ je v 1. svojem letošnjem listu dobro opisal „zlato dobo“ brezverskih ustavovercev tako-le:

„Zdaj zopet ustavne žabe se neusmiljeno deró;

Videti povsod je „Švabe“, ki levite nam beró“.

Toliko danes o nakanih konstitucionalcev; drugi pot jim bomo kaj več povedali o trojnih njihovih člankih.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. (Iz zbornice poslancev.) V 5. seji je bil poleg drugih odborov izvoljen tudi ustavni odbor, obstoječ iz 30 poslancev; ustavoverska večina ni hotela nobenega Tirolca in nobenega Slovenca vmes imeti; Poljakov in Rusinov se ni mogla popolnoma ogniti. Temu odboru se v poročilo izročujejo vse reči, ktere se tičejo ustave; zato je bila temu odboru brž v tej seji izročena gališka resolucija, po kateri bode konec vzel ves sedanji zbor, ako ustavoverci ne dadó Poljakom, kar resolucija gališkega deželnega zbora zahteva (znabiti pa bodo Poljaki danes zadovoljni z vsako drobtino, ktera bode padla z mize centralistične!) V tej seji so bile tudi vse česke volitve potrjene. — Minister nauka je zbornici predložil načrt sledečih postav: o plači bogoslovskih profesorjev, o prestroji dunajske politehnike, o plači učiteljev na ces. preparandijah; minister pravosodja je predložil načrt postave, kako naj se ravna s takimi jetniki, ki so zaprti v samotnem zaporu, in s takimi, ki se s preklicem izpustijo iz zapora. Naj iz teh dveh postav našim bralcem na kratko povemo, kaj nameravate te postavi: Samotni zapor, to je, ječa, v katero je neprenehoma zaprt en sam jetnik, je veliko hujša memo take, kjer je več kaznjencev skupaj; zato ta načrt postave v §. 3. pravi, da se v samotni zapor ne devajo že očitno bolelni in pa taki, pri katerih se je o samotnem zaporu za telesno zdravje ali za pamet bati. §. 4. pravi: če je jetnik najmanj 3 mesece v samotnem zaporu bil, tedaj mu 2 dneva samotnega zapora štejeta za 3. §. 6. Kedar je kdo v samotnem zaporu, ga more vsak dan vsaj dvakrat kdo obiskati (od njegove žlahte kdo ali pa od čuvajev kdo). §. 1. določuje, da celi čas kazni v samotnem zaporu ostane le tak, kdor v 8 mesecih prestane vso kazen ali če je k večjemu obsojen na 18 mesecev in je pričakovati, da se poboljša. — Druga postava, ki ki zadeva izpust jetnikov s preklicem, velevala, da taki, ki so prestali že tričetrt časa v zaporu, v katerem so vsaj eno leto bili, se smejo, če tudi sami hočejo, izpustiti s preklicem takrat, ako so se v zaporu obnašali tako, da se ni bati, da bi izpuščeni nerodno se obnašali; takim se odloči poseben kraj za njihovo bivanje ali vsaj prepové, da v ta ali uni kraj ne smejo med tem časom iti; kdor se pregreši zoper to prepoved ali sicer kaj družega nerodnega počne, takemu se prekličje izpust in on mora nazaj v zapor. — Iz teh postav se zopet kaže, da s posebno skrbjo objema „liberalizem“ kaznjence.

— Minister vnanih zadev grof Andrassy je undan neki deputaciji, ki je bila zarad stisk, v katerih se zdaj znajde papež v Rimu, od laške vlade oropan svojega posestva, dal odgovor, ki je osupnil ves katoliški svet, s temi-le besedami: „jaz ne poznam nobene katoliške vlade, ki bi mogla papežu

— Letošnje leto se ima — kakor se vladni predlog v državnem zboru glasi — v našem cesarstvu nabrati 56.185 vojaških novincev (rekrutov), 5618 mož pa za reservo.

— Gališka resolucija zdaj zvonec nosi v ustavnem odboru; v soboto so jo vpríčo ministrov premetavali. Auersperg je rekel, da cele resolucije vlada nikakor ne bode odobrila. Ustavoverci pa so razcepljeni najmanj na 4 stranke: eni so, ki se na vsak način

hočejo pogoditi s Poljaki, drugi nikakor; tretji (in teh je največ) bi se pogodili, pa le za toliko, da si kupijo glasove za direktne volitve; nekoliko pa je taci, ki bi pri razporu med svojimi glasovali s federalisti. Pomagati si iz te zadrege, volili so pododsek 7 glav, ki naj bi bil sv. duh celemu odboru. Federalisti — menimo — bodo vedeli, kako postopati o „kupčiji“, pri kateri smo slišali sramotno ponudbo Poljakov: „do ut des“. Našim poslancem pa, ki morajo odbijati vsako enostransko pogodbo, morate v vsem le adresi deželne zbornice kranjskega nepremakljivo vodilo biti.

Hrvaško. Iz Zagreba. — Zadnji naš list je povedal, da hrvaški deželni zbor se je začel 15. t. m., in danes moramo povedati, da — ga ni več! V Avstriji naši — bodi si takraj ali unikraj Litave — ministri ne vedo nič drugega, kakor deželne zbornice razpuščati, ki ne plešejo tako, kakor jim to ali uno ministerstvo gode! Vsa modrost teh gospodov decemberske liberalne ère obstaja v razpuščanju deželnih zborov; „liberalizem“ imajo vsak hip v ustah, sila pa je orodje, s katero vladati hočejo. Če po volitvah ne dobé zastopa narodovega, ki bi danes tej, jutri uni vladi hlapec bil, hajd, domú poslanci! — Malo pred začetkom že trikrat odloženega zbora hrvaškega se je ogerska vlada pogajala z zastopniki národne večine hrvaškega zbora; al ker ti vkljub vsej spravedljivosti niso mogli in niso smeli rok podati za tako poravnavo, ki bi škodovala pravice trojedne kraljevine, razdrlo se je vse pogajanje. S tem pa je ogerskega ministerstva predsednik Lonyay že podpisal smrtni list deželnemu zboru, ki se je na videz začel 15. dne t. m. Krasen in poln lojalnega rodoljubja je bil začetni govor poštenega starčka škofa Kralja, ki je zboru kot starosta predsedoval, dokler si zbor ni izmed sebe volil bivšega kancelara Mazuranića. „Dolgo dolgo smo čakali — je rekel s trepečim glasom starček — dokler se nam je odprla ta sveta dvorana po previdnosti Božji in milostljivi volji Njeg. Veličanstva kralja našega. Zdaj vam je prilika dana na polji postavodajstva delati na blagor naroda in mile domovine naše. Vsegamogočni Bog naj blagoslovi delovanje Vaše“. Navdušeni živio-klici zbornice so bili odgovor na srčni ta govor. Al čuden je bil pogled po zbornici; skor vsi narodni poslanci bili so pričujoči, izmed „unionistov“ (to je Magjaronov) pa skor nobenega ni bilo; ban Bedeković ni se kazal hrvaškega bana v starodavnem svojem dostojanstvu, ki ga je pozdravljala nekdanja navdušenost naroda, on se je kazal le avstrijsko-ogerskega državnika, kateremu se je na obrazu bralo, da ni všeč ta družba. — 19. dne t. m. je bila volitev predsednika zborovega in dveh podpredsednikov; za unega je bil izvoljen Mazuranić, za ta Krešić in Gerčić. Predsednik poprime potem besedo, se zahvaljuje bivšemu predsedniku škofu Kralju za začasno lepo vodstvo, deželnemu zboru pa za skazano mu zaupanje, povdarja važnost sedanjega zbora, potrebo deželnih reform in revizije postav, ki se tičejo poravnave z Ogorskimi, ter potem izreče, da se zbor prične. — Zdajci pa se vzdigne ban Bedeković v imenu Njegovega Veličanstva, stopi na predsednikovo mesto, se pokrije in čita (mož še dobro hrvaški čitati ne zna!) reskript, to je kraljevsko pismo od 11. dne t. m., s katerim se razpušča zbor zato, ker so narodni poslanci 20. septembra l. l. razposlali oklic do svojih volilcev, v katerem izrekujejo, da postava o poravnavi z Ogrimi ni postavna, tedaj od tega zbora ni pričakovati uspešnega delovanja. — S kakimi občutki so poslanci čuli ta reskript, lahko sodi vsak; al mirno so v tem

hipu zapustili zbornico s živio-klici presvitlemu kralju, dobro vedé, da posvečena oseba cesarjeva ni odgovorna za nemilo to pismo, podpisano od hrvaškega ministra grofa Pejačevića in bana Bedekovića že 4 dni pred začetkom zborovim. — Razdraženost je velika po vsej deželi in je tem večja zato, ker so zastopniki naroda vse storili, da bi se pravična poravnava z Ogrimi dosegla, o kateri pa nepošteni časniki iz Pešta in zanjimi vsi tisti Magjari in Magjaroni nič vedeti nočejo, ki bi Hrvate še vprihodnje radi tako tlačili kakor do zdaj. Tem ljudem nobena laž ni pregrda, da ne bi je trosili po svetu, da, na priliko, Mrazovića in vse ostale može, ki so bili v Beču, narodna večina proglašala za izdajalce itd. Na to nepošteno kohorto pada zdaj odgovornost za vse, kar se utegne goditi na Hrvaškem. Priprave za nove volitve so že razpisane. Ogromno bo delo — al gotovo je, da narodna stranka ne zgubi ne enega moža.

Popravek. V nekoliko iztisih današnjega lista je pri dopisu „veliki sejm ljubljanski“ pomota, ker je namesto 800 tiskano 8000.

Žitna cena

v Ljubljani 20. januarja 1872.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 6 fl. 40. — banaške 7 fl. 30. — turšice 4 fl. 60. — soršice 5 fl. 60. — rž 3 fl. 20. — ječmena 3 fl. 60. — prosa 3 fl. 40. — ajde 3 fl. 80. — ovs 2 fl. 20. — Krompir 2 fl. 20.

Denarni zapisnik Matice slovenske.

Pri XXIII. odborovi skupščini so bili v Matico sprejeti naslednji udje.

a) med ustanovnike:

Gospod Orešek Janez, c. kr. gimn. profesor v Celji, plačal 50 gold.

„ Grča Blazij, kaplan v Rihenbergu za 1. leto 10 gld.

b) med letnike:

Za 1869. 1870. 1871. leto:

„ Gržel Anton, trg. knjigovodja v Trstu.

„ Račič Alojzij, učitelj v Šmartnem.

„ Žolgar Mihael, c. k. gimn. profesor v Kranji.

„ Maček Simon, farmacent v Kranji.

Za 1870. 1871. leto:

„ Krajnik o. Anastazij, frančiškan v Nazaretu.

„ Kogej Janez, učitelj na Brezovici.

„ Marn Franjo, gimn. profesor v Zagrebu.

Za 1871. leto:

„ Suhač Anton, kaplan v Ribnici na Štajarskem.

„ Knez Leopold v Vipavi.

„ Šapla Anton v Vipavi.

„ Skaza France, veliki posestnik v Šmarji.

„ Lenart Janez, kaplan v Šmarji.

„ Čuber Ernest, kaplan v Predosljah.

Gospica Stamcar Marija, učiteljeva hči v Velesovem.

Gospod Lednik Anton, kaplan v Cerkovcah.

„ Tavšel Jožef, župnik v Obirji.

„ Soršak Matija, podučitelj v Frajhamu.

„ Polšak France, župan v Šmarjah.

„ Kraljič Franjo, župnijski osbrbnik v Golcu.

„ Šesek Ivan v Ljubljani.

„ Budal Leop., sodn. adjunkt v Gorici.

„ Wieser Janez, kaplan v Žabnicah.

„ Bregant Jurij, učitelj v Žabnicah.